

враховує родинні зв'язки: близькі родичі їдуть чи залишаються зі «своїми», а далекі родичі не слідують їхньому прикладу. Цікаво, що переселенці взагалі далеко не їдуть, створюють своє, нове поселення в тому ж районі, а значить використовують той же шматок джунглів. Це означає, що нестача джерел їжі не обов'язково веде до розширення кола людей у первісному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Donner F. Shabono / Florinda Donner. – New York: Delacorte Press, 1982. – 305 с.
2. Лизо Ж. Отчет о миссии индейцев яномами / Жак Лизо. // L'Homme. – 1970. – №10. – С. 116–121.
3. Chagnon N. Yanomamo: The Fierce People / Napoleon Chagnon. – New York: Holt McDougal, 1984. – 224 с.
4. Лизо Ж. Индейцы яномама и причины белых / Жак Лизо. // Critique. – 1970.
5. Биокка Э. Яноама / Этторе Биокка. – Москва: Мысль, 1972. – 57 с.

Науковий керівник: кандидат історичних наук, доцент Лисиця Л.Г.

КОЗАЦЬКА ДЕРЖАВА, ЯК ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Чистякова К.В.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: katerina2505@ukr.net*

В історії України важливе місце належить козацтву, воно відродило перерваний іноземними країнами державотворчий процес в Україні.

Запорозька Січ стала місцем, де продовжились державницькі традиції України.

1498 р. – перша згадка про українських козаків. Саме слово «козак» означає вільна, озброєна людина. У 1556 р. було побудовано першу Запорозьку Січ на о. Мала Хортиця під керівництвом старости канівського та черкаського Дмитра Вишневецького.

Варто пригадати, що за Люблінською унією 1596 р. українські землі увійшли до складу Речі Посполитої. Польсько-литовська держава проводила політику ополячення та окатоличення, існувала фільварково-панська система, набіги кочівників – це все сприяло тому, що люди тікали на територію Дикого поля, об'єднувались і розпочинали боротьбу проти польських магнатів.

Формується козацька (українська) державність. Ознаками держави є існування особливої системи органів та установ, що виконують функції державної влади, норми, територія. Усі ці ознаки були притаманні і січі. Козацтво створило власну військово-політичну і господарську організацію, поступово перетворюючи

її у своєрідну державу із значними підконтрольованими територіями, армією, адміністративним правом, скарбницею, звичаєвим правом та символікою.

Цікавою є традиція обрання кошового отамана на січі. Спочатку козаки, що зібрались на загальну раду, вигукували імена кандидатів. Потім ті, кого назвали, йшли звідти в курінь чи залишалися просто осторонь від натовпу. Прибічники певного кандидата могли схилити народ до свого вибору, але сам він – ні. Визначали переможця за криками представники старшини попередника. Цікаво, що обраний кошовий отаман спочатку відмовлявся від виказаної йому честі і лише після третьої пропозиції брав у руки символ влади. Потім його обмазували дьогтьом, щоб не забував, як він став отаманом та завжди дослухався думки козаків.

У 1578 р. – було утворено реєстрове козацтво, яке перебувало на службі у польського короля. Важливість цієї події полягає у тому, що козаків було офіційно визнано, як окремий стан.

У науковій літературі Козацька державність аналізується у 2-х формах: Запорозькій Січі та Гетьманській державі.

Але як же утворилась Гетьманська держава? Все почалось з того, що польський шляхтич Чаплинський, наприкінці 1647 р., організував наїзд на родовий хутір Хмельницького - Суботів, пограбував і привласнив його, забив ледь не до смерті Богданового сина, викрав Мотрону (наречену Хмельницького) та одружився з нею за католицьким обрядом. Коли Б. Хмельницький звернувся за допомогою до польського короля, той йому відповів: «Ви козаки має зброю, ви самі себе і бороніть!» [1]. Так розпочалась Національно-визвольна війна під проводом Б. Хмельницького. У 1649 р. за Зборівським мирним договором утворилась Гетьманська держава.

Органи управління:

1. Генеральна рада
2. Старшинська рада.
3. Генеральний обозний, генеральний осавул.

Держава мала полково-сотенний устрій: 16-полків; 274-сотні.

Столиця: м. Чигирин.

Гетьманська держава мала свою власну:

1. Податкову систему;
2. торгівлю;
3. гетьмани вели дипломатичні відносини.

Характерно, що всі державні утворення набували ознак цивілізованості. Дослідники вважають, що застосування поняття «цивілізація» щодо козацтва за таких обставин на перший погляд видається проблематичним. Проте з іншого боку, попри те, що козацтво було інкорпороване до тогочасної станової структури, останньої третини 16 ст. – воно набирає певних організаційних форм. До кінця 16 – початку 17 ст. Запорозька Січ перетворилась на оригінальну воєнну общину, якої не знала жодна країна світу.

Особливістю державної системи було те, що народилась вона з військової організації, тому державні органи, адміністративно-територіальна система, посади були як військовими одиницями, так і державними.

Запорозька Січ та Гетьманська держава значно відрізнялась від більшості тогочасних феодальних держав. Замість феодального примусу, який ґрунтується на закріпаченні і примусовій праці, в ній утвердились принципи найманої праці.

Отже, козацька форма державності мала свої особливості:

1. Вона виникла не на етнічній, а на морально-психологічній основі. Людей об'єднувала не система влади, а духовна спорідненість.

2. Запорозька січ була деформованим варіантом державності, оскільки для неї був притаманний інтенсивний розвиток військової сфери.

3. Українському козацтву не вдалось створити рівноправне суспільство. Відсутній інститут сім'ї [2].

Список використаних джерел

1. Бойко О. Д. Історія України. Київ : Академвидав, 2007. 688 с.
2. Кульчицький С. В. Історія України. Київ : Літера Л.Т.Д, 2015. 544 с.

Науковий керівник: доктор історичних наук, професор Чабан А.Ю.